

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Географічний факультет

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи
факультет
Володимир ПАСЬКО
«30» серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Адміністративно-територіальний устрій

для студентів

галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **106 Географія**
освітній рівень **бакалавр**
освітня програма **Урбаністика та міське планування**
вид дисципліни **вибіркова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: **Мельничук Анатолій Леонідович**, кандидат географічних наук, доцент
кафедри економічної та соціальної географії

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р.
на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» 20__ р.

КИЇВ – 2021

Розробник: Мельничук Анатолій Леонідович, кандидат географічних наук, доцент
кафедри економічної та соціальної географії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри економічної та соціальної
географії

 проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «17» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол від «30» серпня 2021 року № 6

Голова науково-методичної комісії доц. Наталія КОРОГОДА

«30» серпня 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – сформувати в студентів здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері територіальної організації соціуму та виробити практичні навички з вибору й обґрунтування рішень щодо її оптимізації. Основний зміст дисципліни ґрунтується на застосуванні сучасних теорій та методів географічного дослідження АТУ із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умов недостатності інформації.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування дисциплін «Суспільна географія», «Економічна географія», «Соціальна географія», «Історична географія», «Географія світу: міста та регіони».
2. Знання теоретичних основ суспільної географії, теорій та концепцій просторового розвитку суспільства.
3. Володіння елементарними навичками аналізу просторового розвитку, його стратегування.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Адміністративно-територіальний устрій» є однією із складових підготовки бакалаврів за освітньою програмою «Урбаністика та міське планування» із спеціальності 106 «Географія». В ній розкриваються особливості структури та розвитку адміністративно-територіального устрою України, його значення для стратегування та планування розвитку території країни та її регіонів, суспільно-географічні основи, концепції, методологія управління територією, аналізу розвитку території, територіальної організації суспільства. Розкрито чинники та ресурсну базу розвитку ОТГ: відмінності людського потенціалу, структури господарського комплексу, гуманітарної сфери, розвитку житлової забудови, екомережі. Розкрито модель формування реформи децентралізації та її впливу на мозаїку територіальних громад та нових районів України.

4. Завдання (навчальні цілі) вивчення дисципліни полягають у:

набутті студентами теоретичних знань щодо здатності шукати, обробляти та аналізувати інформацію щодо адміністративно-територіального устрою з різних джерел (ЗК-6);

набутті студентами навичок визначати, формулювати і вирішувати проблеми АТУ на різних просторово-часових рівнях (ЗК-9, ФК-5);

здатності встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, розуміти та пояснювати стратегію її сталого розвитку (ФК-9);

здатності ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об’єкти у географічній оболонці, їхні властивості та притаманні їм процеси (ФК-10).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	концепції АТУ	лекція семінарське заняття	виступи на семінарських заняттях, виконання творчих аналітично-розрахункових робіт, презентація, дискурс, залік	4%
1.2	методологію суспільно-географічного дослідження розвитку АТУ	Лекція		4%
1.3	методики суспільно-географічного дослідження розвитку АТУ	лекція, семінарське заняття		4%
1.4	методи аналізу розвитку АТУ	лекція, семінарське заняття		4%
1.5	методики планування оптимальної організація території	лекція, семінарське заняття		4%
1.6	законодавчу та нормативну базу формування та розвитку АТУ	лекція, семінарське заняття		4%
1.7	інформаційне забезпечення формування та розвитку АТУ	лекція, семінарське заняття		4%
1.8	рівень розвитку ресурсного потенціалу регіону	лекція, семінарське заняття		4%
1.9	рівень геодемографічного забезпечення розвитку АТУ	Лекція		4%
1.10	концепцію реформи АТУ в Україні	Лекція		4%
1.11	історико-географічні передумови реформи АТУ	Лекція		4%
1.12	сучасний АТУ України	Лекція		4%
2.1	володіти способами і прийомами розробки документів проектування АТУ	семінарське заняття	виконання творчих аналітично-розрахункових робіт, презентація, дискурс, залік	до 12%
2.2	володіти методами збору первинних даних, підбору матеріалів для обґрунтування просторового розвитку та управління ним	семінарське заняття		
2.3	володіти навичками застосування методів суспільно-географічного аналізу розвитку АТУ України	семінарське заняття		
2.4	розробляти пропозиції щодо напрямів розвитку Столичного регіону	семінарське заняття	виконання індивідуальної роботи, робота на семінарі, бліц опитування, залік	до 30%
2.5	визначати економічну та соціальну ефективність АТУ	семінарське заняття		
2.6	давати оцінку відповідності АТУ напрямам розвитку території	семінарське заняття		
3	комунікація: вироблення у студентів практичних навиків підготовки використання та застосування суспільно-географічного аналізу та	семінарські заняття		

методологічних підходів до пізнання ефективності моделей АТУ, прогнозування його розвитку із залученням прийомів отримання, зберігання й опрацювання первинних даних.			
---	--	--	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	1.10	1.11	1.12	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3
	Програмні результати навчання																		
1. Демонструвати уміння проводити польові та лабораторні урбоекологічні дослідження (ПРН 5).			+				+	+	+	+	+	+				+	+	+	
2. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад географічної оболонки (ПРН 6)			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
3. Виконувати дослідження географічної оболонки та її сфер за допомогою кількісних та якісних методів аналізу (ПРН 9)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
4. Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях (ПРН 10)			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1 Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання письмових контрольних робіт та під час підготовки, презентації та дискурсу на семінарських заняттях.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1 – 1.12 (знання)** – до 4% за кожен;
- результати навчання – **2 (вміння РН 2.1-2.2)** - до 12%;
- результати навчання – **2 (вміння РН 2.3-2.7)** - до 30%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** - до 10%

7.2. Організація оцінювання: Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарських занять. Завершується дисципліна заліком.

Упродовж семестру, після завершення відповідних тем, проводяться тематичні письмові контрольні роботи із відкритими питаннями. Для визначення рівня досягнення результатів навчання, передбачених пунктами 2 та 3 студенти презентують та захищають виконані практичні завдання.

Для студентів, які упродовж семестру не досягли мінімального рубіжного рівня оцінки (60% від максимально можливої кількості балів) проводиться заключна семестрова контрольна рота, максимальна оцінка за яку не перевищує 40% підсумкової.

Умовою отримання позитивної результуючої оцінки з дисципліни є досягнення не менш як 60% від максимально можливої кількості балів, при цьому, оцінка за результати навчання, передбачені пунктами 2 та 3 не може бути меншою ніж 50% від максимального рівня.

Підсумкове оцінювання у формі заліку: максимальна кількість балів на заліку – 40 балів, мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – 24 бали (60% максимальної кількості балів, відведених на залік).

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум 20 балів до складання заліку не допускаються.

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

	у продовж семестру	залік (за бажанням студента)	підсумкова оцінка
Мінімум	46	14	60
Максимум	100	20	100

Оцінка за залік не може бути меншою **14 балів** для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

7.3. Шкала відповідності

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п/ п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінарські заняття	самостійна робота
1	Онтологічний статус «Географії адміністративно-територіального устрою»	2		3
2	Науково-методологічні засади формування АТУ	2		3
3	Трансформація АТУ на історико-географічних зрізах розвитку території України	2	2	4
4	Інформаційна база вивчення АТУ	2		3
5	Історико-географічне районування території України	2	2	3
6	Європейський досвід запровадження номенклатури територіальних одиниць для статистики (NUTS) та перспективи для України	2		3
7	Схеми макроекономічного районування території України	2	2	3
8	Суспільно-географічні засади визначення спроможності територіальних громад	2	2	3
9	Ресурсна база розвитку територіальних громад в Україні	2	2	3
10	Міське самоврядування в системі реформи адміністративно-територіального строю в Україні.	2		3
11	Правова база реформи АТУ в Україні	2		3
12	Формування ОТГ у 2015-2020 рр.	2		3
13	Мережа нових адміністративних районів України	2	2	3
14	Основні співвідношення нових одиниць АТУ України	2		3
15	Ефективність АТУ України: проблеми і напрями вирішення	2	2	3
Всього		30	14	46

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Практичні заняття - **14 год.**

Самостійна робота - **46 год.**

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основні:

1. Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. Суспільно-географічне районування України: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2000.
2. Tabuchi T. Historical trends of agglomeration to the capital region and new economic geography. *Regional Science and Urban Economics*. Volume 44. 2014. pp. 50-59.
3. Мельничук А.Л. Розвиток міста Києва на основних історико-географічних зрізах. *Економічна та соціальна географія*, 2013. С. 87 – 95.
4. Udovychenko V., Melnychuk A., Gnatiuk O., Ostapenko P. Decentralization reform in Ukraine: assessment of the chosen transformation model. *European Spatial Research and Policy*, 2017, Vol. 24(1), pp. 23-40. DOI: <https://doi.org/10>
5. Пістун М.Д., Мельничук А.Л. Сучасні проблеми регіонального розвитку України. Київ: Київський університет, 2013.

Додаткові:

1. Fujita, M., Krugman, P., Mori, T., On the evolution of hierarchical urban Systems // *European Economic Review*, 1999.43, 209-251.
2. Денисенко О.О. Процеси метрополізації: світогосподарський аспект. Київ: Інститут географії НАН України, 2012.
3. Дмитрук О. Ю. Урбанізовані ландшафти: теоретичні та методичні основи конструктивно-географічного дослідження. Київ: Обрії, 2004. 239 с.
4. Доценко А. І. Концепція розселення населення. Київ: РВПС України НАН України, 2008. 72 с.
5. Дружинин А.Г. Метрополізация как доминантная тенденция территориальной организации общества в постсоветский период: универсальные проявления и южно-российская специфика. *Географический вестник*. 2009. № 3 (11). Режим доступа : <http://www.geo-vestnik.psu.ru>.
6. Закон України «Про столицю України - місто-герой Київ». Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/401-14>
7. Ішук С.І., Гладкий Щ.В. Київський столичний регіон: його межі, функції та напрями розвитку. *Економічна та соціальна географія*. 2013. Вип. 1(66) С. 21-31.
8. Ковтун В. В., Степаненко А. В. Города Украины: Экономико-географический справочник. К.: Вища школа, 1990. 279 с.
9. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація : монографія. Київ : Прінт Сервіс, 2014. 132 с.
10. Пилипенко І.О. Суспільно-географічна периферія: концепція, параметризація і делімітація: монографія. Херсон: Грінь ДС, 2015.
11. Пістун М. Д. Суспільно-географічне районування України. Київ: ВПЦ «Київський університет», 1999. 41 с.
12. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи. В. С. Куйбіда, В. А. Негода, В. В. Толкованов. Київ: Крамар, 2009. 170 с.